Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 291 (10.674). Львів, середа 30. грудня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

Редакція і Адмиіністрація: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол.
Рукописів не звертається.

Передплата: Місячно в краю 4·50 зл. За границею: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

Ціна одного примірника 20 сот.

Приватний капітал на Україні.

Голова Раднаркому Чубар про ролю приватного капіталу в господарстві на Україні.

На останньому 9. зїзді КП(б)У застановлявся голова радянського уряду України Чубар над дуже цікавою та актуальною проблемою, а іменно над ролею приватного капіталу в господарській відбудові України. Свої міркування та висновки ілюстрував він цифрами.

З наведених цифр видно, що в 1922—23 господарському році державний промисл творив на Україні 86 відс., кооперативний 5,3 відс., а приватний 8,7 відсот. В 1924—25 госп. році державн. промисл творив уже 89 відс., кооперативний 5,1 відс. а приватний 5,2 відс. Наведені цифри доказують, що відсоток приватного промислу паде та не видержує конкуренції з державним. Але з приватним паде і кооперативний промисл. Так учать цифри, а на ділі повинно би бути навпаки, бо при скорому обороті приватних фондів, які можуть і мусять скорійше обертатися завдяки малим сумам, приватній капітал повинен би зростати.

Колиж взяти на увагу кількість та силу промислових підприємств, то цифри виказують, що державних підприємств у цьому році є 1.125 одиниць, кооперативних 348 одиниць а приватних 480 одиниць. Споміж них найсильнійші державні підприємства. В них працює 314 тисяч робітників, у кооперативних є їх 11.800, а в приватних заледви 7.100. Не зважаючи на значно більшу скількість приватних підприємств від кооперативних, у тих останніх працює далеко більше робітників ніж у приватніх підприємствах. Це пояснюється тим, що в руках приватного капіталу находиться найбільше мукомольних підприємств, які самі собою вимагають найменшого числа робітників.

На полі торговельного товарообороту помітив аналогічне явище. В 1923 р. приватній капітал становив у гуртовій торговлі України 32,3 відсотки всього обороту, а 1924 р. він понизився до 16,3 відс. Натомість у гуртово-роздрібній торговлі приватний капітал мав у 1923 р. 58,2 відсотки, а в 1924-25 понизився до 33,9 відсотків. У самій виключно роздрібній торговлі в першому півроці 1923—24 р. виносив він 90,4 відс. усього обороту, а вже в другому півроці того самого року понизився до 90 відсотків. Про висоту участи приватного капіталу в роздрібній торговлі цього 1925 р. немає в рефераті Чубара ніякої згадки. Думаємо, що відносини мало змінилися, а мабуть цей факт викликав занепокоєння в партії, бо саме всі ті наведені цифри вживав Чубар на те, щоби доказати безосновність побоювань щодо надмірного зросту приватного капіталу.

Але наведемо ще одну ділянку, на якій виявляє приватний капітал свою активність. Є це ділянка заготовки збіжа для держави. В 1924—25 госп. році прив. капітал займав у загальному плані заготовок 35 відс. Згідно з пляном заготовок на 1925—26 рік приватному капіталові оставила сама держава 29 відсот. заготовок. У біржових оборотах 1923—24 р. участь приватного капіталу виражувалася цифрою 9,1 відсотків, а в 1924—25 р. цифрою 6,4 відс.

На основі усього повищого поробив Чубар висновки, що державний капітал на Україні кріпне на рахунок приватного та що наслідком цього соціялістичному господарству не загрожує велика небезпека з боку господарства приватного капіталу.

В партії була і є поважна течія, що обстоює боротьбу з приватним капіталом. Голова уряду України Чубар доказує, що держава не може відмовлятися від нової економічної політики (Непа) а тим самим не може поборювати і приватного капіталу. Дослівно Чубар сказав так: „Нема потреби переходити до такої системи, щоби стиснути все і всіх і залишити тільки нашу промисловість, наш державний та кооперативний торг. Зокрема слід освітлити кредитове питання. Розмір приватного капіталу в кредитовому обігові є показчиком того, в якій мірі він нам загрожує. Головними кредитовими організаціями, що по суті є приватними, є товариства взаїмного кредиту. Число їх зростає. Коли 1. жовтня 1924 р. було 29 кредитових товариств, то на 1. вересня 1925 р. було їх уже 56. Пересічний оборот тих товариств виносив на 1. вересня 1924 р. 74.200 карбов., а на 1. жовтня 1925 р. зріс до суми 133.500 карб. Наші кредитові установи кредитували Т-ва взаїмного кредиту на 1,7 прц. всього кредиту, виданого нашими банками. Загальна сума коштів, що находяться в обігу названих товариств, виносить 7 міл. карб., проти 200 мілонів, що були в обігу наших кредитових установ. Таким чином наші кредитові позиції мiцні.“

Далі зачепив Чубар ще й справу концесійної політики, яку деякі партійці „обстрілюють“. Концесійна політика дала вже деякі позитивні користи для відбудови радянського господарства, але поза межами України. На Україні в тому відношенні не зроблено нічого. Чубар підкреслює, що уряд дуже радо пішов би на те, щоби який концесіонер вложив бодай 20—30 мілонів у будівляний завод чи фабрику. Виявляється, що перед двома роками був один концесіонер, який бажав одержати концесії на криворіжські копальні. Та він не витримав, бо не мав відповідної фінансової бази.

У висновках дійшов Чубар до того, що при теперішніх відносинах держава не може обійтись без приватного капіталу. Коли взяти торговлю, то в роздрібній торговлі, де приватний капітал має 90 відсотків обороту, держава не в силі його побороти навіть колиб цього бажала. Не можна нищити також приватного кредиту, бо він обслуговує значні кола населення, а ринкові обставини вимагають участи представників приватного капіталу. „Наше завдання полягає в тому, кінчив свої висновки Чубар — щоби плановим порядком відшукати спосіб найдоцільнійшого використання приватного капіталу торговця та посередника в інтересах громадського нагромадження. В боротьбі з приватним капіталом, з його зростом, слід вживати **не адміністративних заходів, а впливати з фінансово-економічного боку**“.

З усіх наведених цифр ми бачимо, що приватний капітал не стоїть на Україні так слабо, як би це здавалося. Факт опанування ним усієї майже роздрібної торговлі може направду вводити в стан тривоги многих правовірних комуністів. Виходить, що кооперація в роздрібній торговлі не видержує ніякої конкуренції з приватними торговцями. Ці останні являються нічим иншим тільки посередниками між державною продукцією та покупцем чи консументом. Вся майже продукція державного промислу а навіть спроваджуваних зпоза кордону товарів переходить через руки посередників. І вони зростають в силу.

В. М.

Радянська Україна.

Неп, закордонний капітал і партія.

Голова Раднаркому України Чубар сказав у своєму експозе на партійному зїзді в Катеринославі між иншим таке: „Організаційні наші успіхи досить значні. Ми спостерігаємо зріст промисловости і сільського господарства. Побоювання деяких товаришів „що при переході до неп-и приватний капітал нас затопить — нині є безпідставні. Ті цифри, що ми маємо на Україні, доказують, що державні підприємства разом з кооперативними значно перевищують число приватних. Крім цього ми дужчі від приватного капіталу по силі та по скількости оборотів і продукції товарів (це при монополю промислу і торговлі самозрозуміле! — прим. складача) на 40 разів. Це доказує, що за 4 роки істнування нової економічної політики приватний капітал не досягнув ніякої переваги. Партія безумовно вступила на правильний шлях, коли стала на становищі притягнення приватного капіталу, який зможе дати значні кошти для нашої дрібної промисловости“.

„Инше питання — це втягнення до нашого промислу і господарства закордонного капіталу. Наша концесійна політика не розгорнулася так, як ми цього бажали би. Останніми часами до нас почали навідуватися закордонні економічні делегації. Вони знайомляться з нашим господарством. Між иншими, Німці що нині розїзджають по Криворіжжю, кажуть про те, що наша промисловість здорова, та нам можна дати гроші на її відбудову“.

В томуж експозе сказав Чубар про зріст КП(б)У таке: „Партія взяла твердий курс на внутрішньопартійну демократію, що має на меті споювати партійні лави. Наша партія міцна й єдина за останній час партія помітно виросла, на основі ленінського набору до партії прибуло 30 тисяч робітників від варстату. В часі між 1. червня і 1. вересня цього року партія знов побільшилася на 43 тисячі членів, здебільшого самих робітників. Коли 1. січня 1924 р. відсоток робітників у партії виносив 55·9 то на 1. липня 1925 р. він зріс до 72·2 відсотків“.

До наведених слів Чубаря про партію ми дамо таке пояснення: У цілому Союзі радянських республік випадає по 4 члени компартії на 1000 душ дорослого населення. **На Україні випадає на тисячу душ населення навіть не цілий один комуніст а тільки 0·9 комуніста.** Колиж взяти на увагу, що на Україні є 80 відсотків селянського населення, а партія рекрутує своїх членів виключно майже з робітництва (в партії 72 відсотки робітників), то вийде, що Україною править дуже малесенька горсточка партійних робітників, що цілковито не репрезентують українських селянських мас. Колиж до того дясуємо собі ще й те, що робітництво в українських фабричних центрах є по свому національному складі переважно московське, то прийдемо до переконання, що на Україні ще й тепер уся влада находиться в руках горстки комуністів робітничого походження, що в своїй перевазі є для українського населення **національно чужими**. Отже на Україні виконують диктатуру над українським народом російські та жидівські комуністи. Навіть тепер є між ними зникаючо малий відсоток Українців.

Памятаймо: Рідна Школа — це на рідна фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

По широкому світі.

Німецька криза продовжується. Зєдинені групи берлінського парляменту і пруського сойму зберуться 10-го січня, щоби радити над політичною ситуацією і скласть коаліційний кабінет.

Кандидатом на представника Німеччини в Лізі Націй є німецький посол у Варшаві Ульрих Раушер.

Англія має намір завести в себе податок від предметів роскоші, за прикладом Франції, Італії, Німеччини, Чехословаччини та Польщі. Міністерство торговлі вислало з цією метою до згаданих країв своїх знавців.

Військова контроля міжсоюзницької комісії над Болгарією перестає істнувати тому, що Болгарія виконала всі зобовязання мирового договору в Неї. На майбутнє контроля над нею перейде до Ліги Націй.

Фашисти в Італії задумують узяти в свої руки організацію всієї преси і видавати у кожній дільниці тільки один денник.

Туреччина та Югославія, через своїх представників у Білгороді підготовляють торговельний, консульський та еміграційний договір.

У Туреччині парлямент прийняв закон завести міжнародній календар.

Поза плечима.

Львів, 29. грудня 1925.

В святочних випусках польських газет появилися деякі статті, які торкаються сучасного положення Польщі та які мають на меті з одного боку дещо пояснити, а з другого найти вихід з безвихідного становища. До таких вияснюючих і шукаючих виходу статтей належить і голос мін. Ст. Грабского, прибраний в форму інтерву.

В останніх часах в польській пресі розійшлися були поголоски про компроміс, про заключення угоди між вшехполяками і Пілсудским. Говорено, що вшехпольський папа Р. Дмовский удавався до резиденції Пілсудского — Сулєївка і там заключив з небезпечним конфедератом спершу перемиря, а опісля компроміс. Згодом явилися поправки до цього пакту. Мовляв, то не Дмовский братався з Пілсудским, тільки активний керманич ендеції — Ст. Грабский зі соймовим амбасадором Пілсудского пос. Медзіньским. Вкінці в різдвяному „Слові Польск-ому" Ст. Грабский, злегка заперечує факт **формального** порозуміння з табором Пілсудского, але не заперечує **фактичного** компромісу. Та важнійшим від цих всіх пояснень і „спростувань" є теперішнє політичне credo Ст. Грабского, credo, яке підкреслює потребу і конечність компромісу між обами польськими політичними таборами: правим і лівим, реакційним і поступовим, пануючим в соймі і пануючим в армії.

„**В часах неволі** — каже Гр. — силою, яку ми могли протиставити могутности подїлових держав, була сила благородних пристрастей. Тому я будив і розпалював ті пристрасти. А хто їх остуджував, а хто їх намагався спрямовувати в іншім напрямку, ніж той, який вказувало мое сумління — того я безоглядно поборював. Коли маємо власну державу, але окружену народами, які не можуть забути, що панували над Польщею, але вже що організуються, є винищені господарськи, є культурно неодностайні — то першим наказом польського патріотизму мусить бути скупчувати, єднати, зєдиновати Польщу внутрішньо, лагодити антагонізми національні, суспільні, партійні, особисті, усувати упередження й ненависти, викликані давнїйшими боротьбами — чи то воєнними за „орієнтації", чи з часів законодатного сойму за національний, міжнаціональний чи федеративний устрій республики, одним словом забувати те, що нас в минулому розєднувало, а жити тим, що нас сьогодня єднає, жити польською державною рацією. З тією метою я старався найти точки співділання правиці з Пястом, а опісля, хоч би тільки в обсягу санації скарбу, з ППС. З тією метою я старався устійнити згідливі, поязні відносини держави з католицькою церквою, витворити нормальні умови розвитку православної церкви в Річипосполитій, **пробую увійти в порозуміння з руськими науковими кругами**".

Отже основним мотивом й імперативом діяльности Ст. Грабского у відреставрованій Польщі є ідея „лучення і єднання". Під прапором цеї ідеї вже зникла половина українських народніх шкіл. Як стверджував ще в жовтні ц. р. львівський куратор Собіньский (в інтерві з представником „Слова Польск-ого„), в наслідок „шкільного плєбісциту", або — як люблять висловлюватися польські шовіністи й полонізатори — „згідно з волею батьків" в стані посідання Українців і Поляків заходять такі зміни: около триста народніх шкіл підлягає утраквізації (себ-то в них будуть вчити дві години тижнево української мови), в **кількох** випадках наступає переміна польської школи на українську, а крім того **девятьсот до тисячу українських народніх шкіл стає польськими**.

Таким чином лише в Сх. Галичині (на території львівської кураторії) **тисячу** українських шкіл перетворено на польські. На Волині й Полісі, як засвідчує Сер., майже зовсім зникла українська щкола, а на Холмщині й Підляшу зникла вона ще з хвилею повставання польської держави.

Так здійснюється „ідея лучення і єднання" в ділянці народнього шкільництва. Відносно середнього, то тут в тих кількох українських гімназіях, що ще блимали на хмарному небозводі сучасного лихоліття, за одним махом переведено утраквізацію з наміром в найближчій будучности повернути до хвилево заломаної тіснійшої „ідеї лучення і єднання", себ-то до ліквідації тих шкіл.

Після цих благородних зусиль в реалізації „ідеї лучення і єднання" — мін. Ст. Грабский пробує увійти в порозуміння з українськими науковими кругами. Як і личить професорові університету, польський учений пробує порозумітися з українськими ученими. Але з якою метою? Чи може для виміни культурних цінностей польського й українського народу? Чи задля скликання якогось наукового конґресу? Чи може він, який був їх товаришем в одному університеті, відчуває докори сумління.

. Якраз під прапором тієї „ідеї лучення і єднання", яка вже виявилася такою розгорощуючою в народньому й середньому шкільництві, задумує він завдати смертельний удар **самій ідеї** українського високого шкільництва. Не як учений, а як політик виступає ідеольоґ польського шовінізму. Підступно виманчує він суто політичну деклярацію від свого довіренника д-ра Романа Стоцького, щоби в очах українського громадянства скомпромітувати українських учених. Крім того свою акцію веде він позакулісово, тайно, поза плечима Української Парл. Репрезентації, іґноруючи умандатоване представництво українського народу.

Проф. Ст. Грабский знає дуже добре, що університетська справа в першу чергу має виключно **політичний характер**, що це не є справа учених, професорів, тих чи инших кругів, тільки справа всього українського громадянства, зорганізованого в політичних партіях, якого еманацією є Парл. Репрезентація. Одначе проф. Грабский „не признає" Української Парл. Репрезентації, він її іґнорує, він з нею не хоче рахуватися. Парляментарний міністер в першу чергу покликаний навязувати й держати звязок з парляментарними колами. І він з ними піддержує той звязок, коли йде про польські клюби, коли мається до діла з жидівськими справами, але „не признає" представництва українського народу, як парляментарного, так і позапарляментарного. Ця поведінка польських чинників, це іґнорування умандатованого представництва українського народу, а одночасно вирішування справ проти волі і всупереч інтересам українського громадянства, досадно ілюструє й тепер задумані „проби" проф. Грабского у відношенні до університетської справи.

Як у всіх инших справах, так і тут, польський уряд в найкращому випадку придумує якусь карикатуру українського високого шкільництва. Коли в инших справах можна було, не рахуючись з голосом українського громадянства, понад голови парляментарного представництва, здійснювати свою „ідею лучення і єднання", то тут важко було обійтися без якихнебудь представників громадянства. Тому й далі іґноруючи парляментарне представництво, проф. Грабский звернувся до шляху, який мав його завести до українських наукових кругів. А ті круги — це здебільшого польські урядовці, залежні якраз від Грабского і його товаришів. Виходячи з цього становища, маючи до діла з підчиненими собі людьми, яких обовязком — згідно з вшехпольською теорією — є мовчати і слухати, п. Грабський думав осягнути намічену мету. Одначе він забув, що українські вчені є дисциплінованими членами свого громадянства та що після деклярації д-ра Стоцького їм загороджена дорога до організаційної комісії. Колиб до того не було прийшло, то може участь українських учених в орга-

М. ВОЗНЯК.

Памяти великого будівничого Новітньої України.

(Докінчення.)

Цей живий відгомін ідей Кирило-Методіївців тим менше дивний, що з найвизначнійшими братчиками зійшовся Костомарів у 60 рр. при спільній праці, головно з Кулішем і Шевченком. Смерть Шевченка прибила його таким сумом, що на його похороні почав незвичайно теплу, глибоко пройняту щирим спочуванням промову, але не в силі був докінчити її, заридав, замовк і відійшов. Як глибоко перейнявся Костомарів Тарасовими ідеями, до деякої міри свідчить і його промова в хвилину виряжання Шевченкового тіла з Петербурга на Україну: в своїй промові благав Костомарів духа Шевченка благословити кінчати те діло, котре Шевченко обілляв своїми гіркими сльозами.

В усім, чим зазначувалося українське життя в 60 рр. XIX в., Костомарів мав не тільки велику, але часто провідну ролю. В „Основі" взяв таку близьку й визначну участь, що його устами говорила дуже часто сама редакція журналу, а тим самим загал тодішнього свідомого українства. Особливо голосна була тоді справа, яку підніс Костомарів в „Основі", справа навчання в школі рідною мовою. Костомарів видвигав потребу популярно-наукових книжок для народу, необхідних для найпершої освіти: релігійних і з природознавства. Коли стаття Костомарова викликала живу виміну думок, він звернувся з [illegible]ником до громади жертувати гроші на видання книжок для народу та присилати рукописи для друку. „Памятайте, панове, про співця, — писав він до київських семинаристів із приводу надісланої грошевої збірки: дай Боже, щоб любов наша до рідної мови не була похожа на те насіння, що було зійшло, та росту йому не було. Щоб люде вас не звели, а щоб ані ради жінок і дітей, ані ради омани світової, кваплючись на лакомство велике, ані ради страха архиєрейська не покинули ви мови рідної. Бо хто любить народ, той річ його любить, а хто каже, що любить народ, а річ його ненавидить, той бреше". Костомарів зібрав усього коло пять тисяч карбованців. На ці гроші видав аритметику Кониського и біблійні оповідання Опатовича. Ладилися до друку й инші книжки, але цьому на перешкоді стали неприятливі обставини й цензурна заборона з 1863 р. Передержавши якийсь час гроші в банку, передав їх Костомарів петербурській Академії Наук на премію за найкращий українсько-російський словник.

Головна заслуга Костомарова лежить на полі науки. Як вірно відмітив Драгоманів у своїй праці „Література російська, великоруська, українська і галицька", „ніхто, окрім Шевченка, не зробив стільки для пропаганди української симпатій", як Костомарів. Як ні бушували по 1863 р. в публіцистиці централістичні противукраїнські думки, в науці, в освіченої громади ідеї Костомарова завсіди брали верх, вони навіть йшли в школу, бо сліди творів Костомарова видні були на всякім підручнику ґеоґрафії Росії й на всякій ґеоґрафічній або історичній хрестоматії. Тільки більше таких монографій, як Костомарова, — писав Драгоманів у 70 рр. — „про історію, етноґрафію, культуру, літературу України — і ми не бачилиб тої байдужности до неї, яку часто бачимо тепер у самих її дітей після так голосного крику про її національну самостійність!" Ці слова Драгоманова так і допрошуються приложити їх до сьогоднішніх обставин.

Нема цїли в фейлєтоновій пригадці про Костомарова вичисляти довгу низку його праць із української історії. Дещо з них вийшло також в українськім перекладі в Українській (Руській) Історичній Бібліотеці, як: Богдан Хмельницький, Гетьманування Виговського і Юрія Хмельницького, Руїна, Мазепа і мазепинці, Дві руські народности тощо. З праці „Русская история в жизнеописаниях ея главнейших деятелей" вибрав Ол. Барвінський український матеріял п. н. „Історія України в життєписах визначнійших її діячів". Менше відомі ширшому громадянству, а більше спеціялістам праці Костомарова з української устної словесности, як напр.: Про історичне значіння української пісенности, Історія козацтва в українських народніх піснях, Родинний побут у творах української народньої пісенної творчости й т. д. Крім того Костомарів полишив і кілька історичних повістей, а хоча не був талановитим повістярем, все таки його „Кудеяр" і „Чернигівка" цікаві.

Після гарячого часу 60 рр. XIX. в. Українці нераз були невдоволені становищем і думками Костомарова, котрий, щоб „Москаля піддурити", знижався навіть до пропаганди української літератури, для домашнього обходу". Що такі й подібні думки диктувало Костомарову бажання виборoти бодай якесь мінімум прав для української мови, про це не може бути й сумніву. Цекавий доказ того можна добачити в домаганні Костомарова від редакції „Кіевск-ої Старин-ої" надрукувати по українськи повість Івана Левицького „Старосвітські батюшки й матушки" (проти ради Костомарова редакція лишила українськими тільки розмови діевих осіб). З другого боку постійні удари довели „Костомарова до того, що він плутав термінологію. „І так же завше, — каже Драгоманів, коли в ньому бліднє український народовець і федераліст, бліднє й його історичний талант, бліднє політична думка... На щастя, це трапляється з ним дуже рідко"...

В травні 1875 р. подружився Костомарів із Алиною Крагельською-Кисілевою, що від 1870 р. була вдовою, проживши з чоловіком 14 літ. Пізне, але досить чимале це було щастя для Костомарова, що в своєї дружини найшов ласку і

ніzаційній комісії не булаб зовсім зайвою. Прецінь треба було що-найменше довідатися, що п. Грабський розуміє під „українським високим шкільництвом“ та як думає він розвязати справу українського університету. Сьогодня та справа вже ясна. Тому єдиний шлях, що веде до розвязки університетського питання, це проведення в соймі в порозумінні з Українською Парл. Репрезентацією закону про заснування українського університету, означення місця його осідку, вставлення в буджеті відповідної суми на вивінування того університету, а тоді прийде черга на організаційну комісію і на участь в ній українських учених. М. Ч.

На культурні теми.

Культура. Інтелігенція й народ.

II.

Це все ми бачимо у народів культурних, а у нас?... Навіть імя наших кращих культурних цінностей мало відоме нашій інтелігенції. Щоб не бути голословним наведу тут хочаб такий приклад, якого свідком я був сам, і який характеризує цвіт нашої інтелігенції — молодь. В одній з празьких каварень дійсний студент високої школи, Українець, познайомився з О. Олесем. З розмови виявилось, що цей „щирий Українець“ не тільки не читав нічого з творів О. Олеся, а навіть не знає, що такий поет істнує на Україні. Але він же чудесно знає і твори Пушкина і Лермонтова і Блока і Єсеніна і Реймонта і Жулавського і т. д.

Думаю, що це не одинокий приклад серед нашого студентства.

От вам культура нашої інтелігенції! І як же можна думати, що інтелігент такого гатунку буде боронити українську справу, коли він не знає в дійсности навіть найбільш культурних цінностей її? Як така людина зможе будити почуття любови до батьківщини в народі, коли вона не знає тієї батьківщини?

А цеж люде, котрі готуються на пости проводирів народу.

Жах!...

Тим жахливійше, що такий „інтелігент“ думає про себе, здебільшого, як єдину покликану в культурно-політичні провідники людину.

От у цім то й полягає розгадка того страшного недавного минулого, в нім полягає розгадка й дальшого шарлатанства деяких бувших „політиків“, що причинившись своїм неуцтвом і бездарністю до розвалу української держави, тепер до своїх бувших фахів недоучених студентів, лісних кондукторів і т. д. приписують на візитових картках слова „доктор“ або „професор“, і тут в Европі продовжують дискредитувати не тільки свій нарід, а й загальну науку.

Чи допустилаб до цього нація, яка має культурну інтелігенцію?

Ніколи!

Отже це все продукт нашого нещасного недавного минулого, і коли тим самим шляхом піде молодша генерація нашої інтелігенції, то це буде дійсно чимсь фатальним для нашого культурного розвитку. А піти таким шляхом вона мусить, коли й надалі буде відноситись до своєї культури так, як відноситься тепер. Нашій інтелігенції треба не тільки злегка приторкуватись до своєї культури, а серйозно вивчити її і через неї зєднатись з народом, та разом з ним піднестись на вищі щаблі і дорівнятись народам культурним. Тоді не страшною буде і боротьба за краще будуче нашої батьківщини і тоді такі явища, як виплили на поверхню псевдовчених, дилєтансів і взагалі шарлатанів з під темних зірок, не матимуть місця. Стати-ж культурним справді дасть змогу тільки вивчення всього придбаного нашими справжніми вченими і письменниками, а це можна зробити майже тільки через книгу.

Яке справді значіння має книжка в розвитку культури того чи иншого народу, не треба говорити. Відношення того чи иншого народу до своєї книги являється показчиком його культурности. Візьмемо для прикладу хочаб Зединені Держави Америки і поглянемо, як у них стоїть справа бібліотек:

Отже перша бібліотека в Америці була заснована в 1638 р. при Гарвардському Коледжі (теперішній Гарвардський університет). По цьому зразку у 18. і 19. вв. був організований цілий ряд инших бібліотек, при високих та середніх школах в Америці. Инші бібліотеки повстали при спілках та громадах на членські вкладки, потім дуже велика частина зобовязана своїм повстанням пожертвам приватних осіб. Серед цих пожертв є дуже великі, так нпр. знаменитий стальовий король Карнегі пожертвував не менше 64-х міліонів дол. на бібліотеки, і тільки в одному Ню Йорку збудував 30 бібліотечних домів. В Гарвардському університеті в Бостоні нова чудесна бібліотека збудована на кошти, пожертвовані матірю студента, що загинув в 1912 р. на Тітаніку. Найбільша бібліотека в Північн. Америці — це громадська бібліотека в Ню-Йорку. Вона складається з двох частин, з котрих одна заснована в 1849 р. Астором, а друга в 1900 р. Леноксом.

В 1919 р. в Зединених Державах було не менше 2850 великих і середніх громадських бібліотек, загальний дохід котрих досягав 19 міл. дол. Ці бібліотеки взагалі нараховують 75 міл. примірників і на протязі року видали на руки читачам щось коло 150 міл. томів. В число цих бібліотек не зараховані дрібні бібліотеки, що мають менше ніж 5000 томів кожна. Бібліотеки істнують не тільки по великих містах, але й по селах, навіть по хуторах. Так напр. з 414 бібліотек в стейті Масачузетс 155 припадає на міста з населенням 5—10 тисяч мешканців, а 82 бібліотеки на громади з числом менше 1000 мешк. Стейт Уісконзін, дуже рідко заселений, в 1918 р. нараховував коло 200 бібліотек. Існують і мандрівні бібліотеки, котрі тимчасово оддаються в розпорядження до бібліотек з невеликим запасом книг. Дуже розповсюджена система взаїмного обміну книгами на вимоги читачів, що проживають в містах, де потрібних книг немає. Завдяки полегченому користуванню бібліотеками, число виданих книг в Америці дуже велике. На кожну людину, включаючи сюди навіть немовлят, припадає щорічно 3 виданих книги. Законодавчі органи окремих стейтів рядом окремих законів регулюють користування бібліотеками. Напр. в стейті Масачузетс з 1798 р. з цього приводу видано 60 законів. Один з них принятий в 1867 р. накладає грошові кари в розмірі від 5—10 тис. дол. за ушкодження книги, навіть коли це ушкодження виявляється в зробленій в книзі помітці олівцем. Хто загубить книгу, мусить заплатити потрійну ціну. Колиж губиться один із томів серії книг або із періодичних видань, то той, хто загубив, мусить наново поставити всю серію або всі випуски періодичного видання.

Ці дані, подані провідником Центральної бібліотеки в Ціріху, звичайно торкаються тільки громадських бібліотек. Сюди не входить зовсім відношення кожної людини вокрема до книги. А воно було би дуже повчаючим для нас. В той час, коли у нашого інтелігента здебільшого ви не знайдете навіть творів визначніших письменників, у кожного інтелігента, робітника, фармера і т. д. як в Америці—так і в Европі, ви знайдете в хаті хоч невеличку бібліотеку. Кожна доросла людина і передплачує ту чи иншу газету, і купує книги. Тільки наші емігранти скрізь вірні собі і до книги ставляться як до свого ворога. Тому то серед инших народів вони стоять на останньому місці, нпр. в Америці. Тому то і у нас дома ми стоїмо на положенню рабів і культурно й економічно у народів культурніших за нас.

І нехай наша українська інтелігенція, коли вона хоче дійсно культурного розвитку своєї країни не тільки прочитає тут сказане, а зробить з того також і певні висновки.

Місяць нашої книги був невдалий. Хай же Різдвяні свята, свята подарунків направлять ту невдачу.

Не можемо тут зазначити того, що крім інтелігенції, що так байдуже ставиться до своєї книги, вина в такому сумному стані нашої книгарсько-видавничої справи полягає і на тих людях, що цю справу провадять, але про це иншим разом.

Юр. Сірий.

опіку в старости, коли раз-ураз мучили його всякі хороби. Засланий до Саратова просив Костомарів матір своєї судженої привезти її до Саратова й післав потрібні гроші на дорогу, але горда донька Речі Посполитої не тільки звернула гроші, але й відповіла листом, повним зневаги для Костомарова та його матери за хлопське походження.

Сильне враження зробила на Алину участь Костомарова в київськім археологічнім зізді 1874 р. В своїх згадках ось як передає вона свої думки з приводу цього: „Бідний мій друже! — думала я: — ти попав у цей храм науки старцем, через 26 років після того, як із запалом молодости слухала тебе молода братія, студенти того часу, котрі в ті страшні дні, не передчуваючи гіркої долі свого молодого професора, готовилася співати при твоїй весільній урочистости в церкві свого університету! Леле! Ти постарівся, викладаєш, заглядаючи до свого конспекту, гундосиш по причині недостачі зубів; в минулі часи ти викладав із памяти, й не тільки в сорокових роках у Киіві, але й в шестидесятих у Петербурзі! Ти багато перетерпів і багато напрацювався! Твої праці придбали тобі пошану: ти свідомий, що жив не дурно; доля, зглянувшися над тобою, вернула тобі право нести улюблену працю, але була скупа, вернути тобі право на щасливе родинне життя, і ти постарівся безженним, не знав родинних радощів і не зазнав властивого кожному смертному почування любови до свого потомства“.

Оцінка наукових творів Костомарова випаде инакше, коли підходити до них у момент їх написання, инакше, коли брати під увагу сьогоднішній стан науки. Незалежно від оцінки науковости творів Костомарова стоїть той широченний вплив, котрий мали численні видання Костомарових творів на цілі покоління Українців. І тут може дослідник підійти до цього питання з таким чи иншим критерієм. Але ніхто не поважиться діткнутися великої людяности Костомарова, чому дав вислів його приятель із дитинства Неслуховський, ось як починаючи свою промову перед виносом труни з тлінними останками Костомарова з помешкання:

„Ось людина! Це імя спільне всім людям. Воно дається кожному, але коли згадаємо, чим повинен бути чоловік у справжнім змислі цього слова — о! як не про багатьох можна сказати: — ось людина!

„З болем серця глядячи на ці тлінні останки, розважуючи всі гідности й прикмети покійника, ми сміливо, без найменшого захоплення й похлібства, скажемо: — ось людина — дійсно людина!“

*) В попереднім фейлетоні треба справити такі друкарські помилки: в 3. шп. 9. ряд. згори „закорти“ на „закрити“, в 4. шп. 5. ряд. здолу „свідомости, рівноправности“ на „свідомости рівноправности“.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

„Не пора“ в польському соймі.

На засіданні польського сойму 28. XII. було голосування над поправками про виконання земельної реформи. Пос. Саноіца заповів, що „Визволенє“ переорвав обструкцію проти закона, щоби уряд не складав на нього вини за виконання закона. „Визволенє“ причиниться до прискорення закона, а заповідає боротьбу за нові права. Після прийняття поправки до уст. 31. на лавках „Визволення“ й инших клюбів счинився галас. Марш. впоминає пос. Воєвудзкого і Бриліна, вкінці усуває з засідання пос. Воєвудзкого. При голосуванні над поправкою сенату до 50 уст. прийшло до конфлікту. Сойм ухвалив був у тім уст., що парцельовані посілости слід ужити передусім на доповнення карловатих господарств близьких сіл. Сенат предложив скреслити слова „близьких сіл“. З причини браку кваліфік. більшости за відкиненням тої поправки приняли її звич. більшістю. В туюж мить на лавках нац. меншостей счиняється стукання і спів „Не пора“. Посли з „Визволення“, Українського Клюбу й білоруського та жидівського і часть Німців покидають салю і співають при дверях. Посли ППС. вийшли також зі салі. Опісля переголосовано всі поправки. Прийнято наглість внесення Українського Клюбу в справі вбивства поліцією селянина Хоцького і секр. „Просвіти“ Дубини. На цьому засідання замкнено. Слідуюче завтра.

Конференція прем. Скшиньского з пос. Райхом.

Прем. Скшиньский заявив пос. Райхові, що уряд приступає до реалізування жадань, обговорених на останній конференції. Згідно з тими жаданнями вже в цих днях видані будуть відповідні закони й розпорядки. Прем. обговорив із д-ром Райхом загальне положення.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашне число нашого часопису сконфісковано за останних кілька рядків статті „На кресах" і три місця статті „На культурні теми".

— **Наш драматичний конкурс.** У якнінішнім числі найдуть наші письменники в оповістках умови конкурсу на драматичні твори подані „Кооперативою Український Театр у Львові". У добі, коли щораз важше думати про ведення власного „повавжнього мистецького театру, який відповідав би домаганням сучасного глядача, згадана „Кооператива" робить добре діло, коли хоче бодай причинитись до збогачення драматичної літератури, такої у нас бідної і щораз менше вдоволяючої сучасників. Навіть якби сміливі підприємці хотіли вині в нас поставити великий театр, то недостача нових драматичних творів могла би бути одною з найповажнійших причин його невдачі. Конкурси на літературні та наукові твори стають у нас, на жаль, щораз рідшими, дарма, що вони є дуже поважною спонукою до праці робітників пера. І почування суперництва і надія на грошеву нагороду грають чималу ролю у письменницькій праці. Головно цей другий мотив має в теперішній мент повного застою у видавничім руху, велике значіння. Нема сумніву, що досить поважна премія сто долярів заохотить неодного нашого письменника до співучасти в конкурсі, тим більше тих, які вже пробували своїх сил на драматичнім полі.

— **Святошне жниво.** Львівська преса передає багатий матеріял подій, звязаних з останіми польськими Різдвяними святами. Можна би списати довгий реєстр імен арештованих за вуличні авантури, пянство, особисті порахунки в підхмеленім стані, надто палкі докази братерства, тощо. Більш сотни таких реєстрованих історій це справді небагато на такий час, коли бідні люде мусіли скинути зі свого серця тягар загальної скрути міцним словом та з роспуки „залити хробака"...

— **Самогубства ростуть.** Цьогорічні різдвяні свята не тільки не причинились до веселого настрою громадян, а ще її збільшили їх песимізм. На Янівськім цвинтарі якийсь п. Мальський завдав собі ножем чотири рани, внаслідок родинних непорозумінь. У парку Кілінського застрілив себе шльосарський помічник Дуфрат. 28-літня Емілія Кшивосіньска недужа на захотку, повісилась. Внаслідок родинних непорозумінь пробувала вмерти від йодини жінка урядовця п. О. Беднарчукова.

— **На добрий приклад иншим.** Громадяне парохії Іване пусте, зібрали дня 8. грудня ц. р. за заохотою свого пароха, 70 зол. на народні ціли, які поділили та вислали: „Рідній Школі" 30 зол., на пар „Просвіти" 20 зол. і 20 зол. на Українських Інвалідів.

— **Ucrainica.** У ч. 352 „Працер Прессе", у відділі „Slavische Rundschau" натодимо інформації про відвит голови Ради української комісаря Чубаря, який казав про становище проф. Грушевського до радянської влади; далі про рукописи „Історії української преси" від 1816—1924 та „Бібліографічний спис української преси від 1834 до 1916 складені автором Ігнатієнком у державнім видавництві України: про загальноукраїнське бюро співробітників преси: про київські друкарні; про заходи радянського уряду для узгіднення українського правопису; про новий двотижневик на Буковині „Боротьбу" видавану Милитовичем; про новий випуск Записок київської Академії Наук; про утворення комісії заходознавства при київській Академії Наук, під головуванням проф. Тимченка.

— **Про хор Д. Котка** поміщує окрему статейку „Kattowitzer Zeitung" у своїм різдвянім числі з дня 25. ц. м. Часопис висловлюється з захопленням про прикмети цього хору, пригадуючи европейський успіх хору Кошиця, і каже, що жоден нарід не має аналогічних народніх хорів та такого вродженого хисту відтворювати збірно свої пісні.

— **Промоція з англійської фільольогії.** Дня 23. грудня ц. р. промувався на доктора фільософії в грацькім університеті п. Володимир Бевушко, родом з Корчина, п. Сколе. — Це чи не перший випадок промоції з англійського у нас взагалі.

— **Успіхи скрипача.** Одержуємо з Праги таку новинку: Заповіджений концерт бувшого професора музичного Інституту ім. Лисенка а тепер концертмайстра оркестри Народного Дівадла в Празі Фльоріса Кребса відбувся в Празі в салі Мозаrteum дня 4. ц. м. Концерт пройшов перед повною салею з великим успіхом серед оплесків та овацій для концертанта, що був приневолений віддячитися публиці численними „наддатками". На програму концерту зложилися крім Крайцерової сонати Бетовена, Паганіні „концерт d-dur", композиції Кубеліка, Двожака Мазурок і т. д. Критика висловилася однодушно про Ф. Кребса з найбільшими похвалами. Зокрема усі критики звертають увагу на досконалу його техніку, повне опанування інструменту, музикальність гри і темперамент, що позволяють віртуозові як імпонувати бравурою гри так і зворушувати слухачів веденнєм кантілєни. Одночасно зачисляє критика п. Кребса поміж вибраний гурток найкращих чеських скрипалів. Як зачувати, має артист намір виступити протягом найближчих місяців перед львівською публикою, серед якої проживав чимало часу.

— **Трамвайна катастрофа у Харкові.** У Харкові мала місце страшна трамвайна катастрофа. З Холодної Гори їхав набитий людьми трамвайний віз. В часі їзди відпсувалася гальма. Моторовий зорієнтувавшися крикнув до пасажирів: „спасайтесь, бо гальма не функціонує". Повстала страшна паніка. Пасажирі почали вискакувати з воза через вікна. На скруті віз вискочив у шаленому розгоні зі шин та вдарив собою в камяницю. Віз розбився на дрібні куски, а з ним пропали і ті пасажири, що не вспіли з нього вискочити.

— **Велика шпигунська організація.** У Варшаві закінчили слідство в справі великої шпигунської організації. Героєм її є Вінкентій Ініліч, якого арештували вже кілька місяців тому, обвинуваченого у злочинній діяльности крадіжі військових паперів та фотографій у користь сумежної держави. Вже перед війною Ініліч був славний у Москві з клюбового життя, як крупієр та аранжер азартної гри. Підчас війни він у Київі відому салю гри звану „козацьким клюбом". Його спільниками є Марія Стоковська, аґентка російської поліції в Парижі і Олександер Лемше, бувший польський леґіоніст. Буде це найбільший шпигунський процес у Польщі останньої доби. Дальші подробиці щодо нього держить слідча комісія у тайні.

— **Торгівля „живим товаром".** Віденський часопис „Die Stunde" в числі з 22-го ц. м. передає сензаційні інформації про систематичну торгівлю живим товаром, яка ведеться через Ригу, до південної Америки. Часопис цей твердить, що найбільшу скількість матеріялу постачають у цій торгівлі країни, що давнійше належали до Росії, в першій мірі Польща. Між жінками і дівчатами, які вивозять ріжні підприємці є не тільки несвідомі жертви інтриг та всесильного гроша, але й добровільні спільнички типів, які під приготовленими підприємцями фальшованими пашпортами, в характері їх шлюбних жінок, виїзжають за море. До такої зміни життя, приневолює жіноцтво зростаюча нужда в краю. Між цим живим товаром є, пише згаданий часопис, „жінки з добрих родин, що володіють кількома мовами, жінки, що покидають своїх чоловіків, дочки шанованих родичів". Хто знав, чи великий процент випадків, коли жінки нежданно щезають, не залишаючи за собою слідів, не входить саме в ошо осоружну еміграцію за море.

Всячина.

Дива техніки. Дотепер найвищою будівлею в світі була вежа Айфля в Парижі. Німецький інжінер Гоннеф будує два рази висшу вежу від Айфля. З величезної залізно-бетонної будівлі, а саме з її центрального корпусу, на пять поверхів високого, стріляє вгору, як фантазія, як казка, на 600 метрів висока залізна вежа. У висоті 250 метрів вітряки, котрі даватимуть на годину 6.000 кільоватів енергії, 150 метрів вище ресторан на 400 людей, на висоті 550 метрів стація бездротного телеграфу. Інжінер Гоннеф збудував недавно під Берліном, у Кеніґсвустерґавзен, іскрову вежу (Funkturm), мало що нижшу від вежі Айфля, а вдесятеро від неї дешевшу. В своїм роді техничним дивом є також ледова арена в спортовій палаті в Берліні, розмірів 2.250 кв. м. Рури, котрі витворюють таку величезну тафлю леду, мають 25 кільометрів довжини. Попід лід ідуть тунелі й переходи, а піла та забудована й огрівана арена є так придумана, що кожного часу можна легко лід накрити і в палаті можуть відбуватися балі, зібрання, або всякого рода перегони, навіть автомобілями. Як фантазія виглядає проект медичного центра в Ню Йорку. Це гніздо умар самодерів, як справжній модерний лябірнит, на котрий, непривичному до таких велитнів Европейцеві, навіть глянути страшно.

Скарби землі і нафта. Зі скарбів, в котрі так богате лоно нашої землі, Галичина в найбільшій і найцінніщій скількости добуває нафту. В минулому році добуто тут 5,657.000 „баррелів". В Росії добуто 45,312.000, отже десять разів більше, в Зединених Державах Америки 713.940.000 баррелів, отже мало що не двісті разів більше ніж у нас. Правда, Зединені Держави Америки, це не Галичина, а навіть і не Польща, але всеж таки там продукція розмірно багато більша. Замітно, що скрізь продукція нафти росте. Тільки в Мехіку значно впала, на Кубі лишилися за останні роки на тій самій висоті, в Польщі дуже незначно підноситься, так само в Чехії. За те значний приріст від 1923 року виказує Венецуеля, (з 4 на 19 з нулями), Росія (з 39 на 55), Румунія (з 10 на 15), Німеччина (з 314, без нуль, на 460), Франція з 403 на 500 (теж без нуль), коли числити на тисячі баррелів.

Дещо про авта в Америці. В Америці (Зединені Держави) є около 144.000 лікарів. З них девятьдесять відсотків їздить автами. У фабриках авт працює там поверх 2 міліони людей, мало не кожний десятий робітник живе з автомобілевого промислу. Фармери мають поверх 5 міліонів авт. Тільки що десяте авто є люксусове, инші служать цілям промисловим, торговельним і т. д. Кожний властитель авта платить поверх 23 долярів річного податку. З того держава має 500 міліонів річно, більше ніж цілий буджет Польщі. Але й перед автами виднокруги не дуже то ясні. Дальше там буде більше авт, ніж людей. І що тоді? Треба їх продавати до країв, де авт нема. Але в тих краях не мають люде грошей. Circulus vitiosus. І навіть коли на світ дивитися з авта, то покажеться, що Льокарна за мало. Треба кеди ширшого порозуміння, треба справжнього союзу народів. А коли ні, то з культурним світом станеться те, що з Hugh Mc Bey-єм в американській повісти „Бідний білий!" Цей Hugh Mc Bey, уроженець малого місточка над рікою Міссісіпі, вигадав нові машини, розвинув великий промисл і місточко вробилося промисловим центром. І ось серед того гуку машин, серед димів і копотів промислових, серед тої товкітні, творець того всього, Hugh Mc Bey стоїть задуманий і сумний і питається: „Пощо те все? Невжеж воно принесло людям щастя?" Невжеж???

Б. Л.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 8·80 — 8·85 канад. дол. 8·60 — 8·65, чеські кор. 0·26·00 — 0·26,50 леі 0·0·00 — 0·00·00, франки фр. 0·32·20 — 0·33·50, фр. швайц. 1·71—1·72, англ. фунти 40·00 — 41·00.

Золото. 20 кор. 33·50 — 34·00, 20 франк. 31·00—31·50; 20 марк. 36·00—37·00: 10 руб. 44.00—45·00.

Срібло. Австр. кор. 0·70·00—0·72·00, 5 ав. кор. 3·80—3·90, фльорени 1·90—2·00, рубл. 2·95 — 3·10 рубель дрібним сріблом 1·45 —1·55.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Мітневича.

Яворів, саля Народного Дому.
30. XII. Запорожець за Дунаєм.
31. XII. Ніч під Івана Купала.
1. I. Чорна Пантера і білий медвідь (прощальна вистава).

Немирів. Саля читальні „Просвіти".
2.I. „Воскресеніє".
3.I. „Вій".
4.I. „Вахрест".
5.I. „Маруся Богуславка" (прощальна вистава).

Рава руська Саля „Сокола".
7.I. „Вій".
8.I. „Дні нашого життя".
12.I. „Маруся Богуславка".
13.I. „Лісова пісня".
14.I. „Ніч під Івана Купала".
15.I. „Чорна пантера і білий медвідь".
5—?

Драматичний конкурс. Заки обставини дозволять здійснити далеку мету будови нашого власного театру, Кооператива Українського Театру у Львові, хотячи причинитись до розбудження драматичної творчости, як першої передумови самостійного національного театру, розписує отсим драматичний конкурс. Умовини конкурсу: пєса довільного змісту та форми (драма, траґедія, комедія), оригінальна, віде ще недрукована та невиставлена, розмірів одної театральної вистави. При оцінці пєси головну ролю гратимуть її прикмети літературні та сценічні. Останній речинець присилки рукописів до 1. липня 1926 р. Нагорода 100 долярів. Рукописи повинні бути переписані на машині або гарним читким почерком, бажано: не авторським. Пєси висилати неанонімово, з девізою, яка заступає прізвище автора. Крім цього додати запечатану коперту, в якій буде вказане прізвище автора, з його адресою. Крім пєси, що одержить першу нагороду, инші замітніщі будуть відзначені похвальною згадкою, а мотиви відзначені будуть подані в пресі. „Кооператива Український Театр" застерігає собі право видати нагороджену пєсу, не виплачуючи за неї окремого гонорару. Це право торкається тільки першого видання. Автори ненагороджених пєс можуть відобрати собі рукописи до кінця 1926 р.; пізнійше „Кооператива" не бере відповідальности за долю цих рукописів. Жюрі конкурсу буде оголошене 1-го червня. Рукописи висилати на адресу: „Кооператива Український Театр" Львів, Руська 18., І. п. В міру фондів новий конкурс на оперету та оперу буде розписаний на протязі 1926 р. Всі инші часописи та журнали прохаємо в інтересі письменників передрукувати цю оповістку. 1021 1—1

В справі доповнюючих фахових курсів. Подаємо до відома інтересованих, що в половині січня 1926 відбудеться новий та останній фахово-доповнюючий шеститижневий курс для вемісінних учнів-термінаторів усіх фахів, що з причин від них незалежних не могли скінчити фах. доп. школи, та через це не могли визволитись на челядників. По скінченню цього курсу будуть вони визволені. По ближші інформації треба зголошуватись зараз до рефер. фах. шкіл УПТ-ва Ринок 10 II. поверх. — Гол. Упр. УПТ-ва подає до відома, що рефер нт фахових шкіл УПТ-ва у Львові Танчаковський И. переніс своє бюро з льокалю Міщ. Братства при вул. Руській ч. 3 до льокалю Рідної Школи в Ринку ч. 10 II. поверх, де приймає в будні дні від год. 11—12 рано.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10.